

*Загородній А., к.е.н., професор
Національний університет «Львівська політехніка»,
м. Львів, Україна*

*Партин Г., к.е.н., професор
Національний університет «Львівська політехніка»,
м. Львів, Україна*

РОЗКРИТТЯ ІНФОРМАЦІЇ ПРО КАПІТАЛ В ІНТЕГРОВАНІЙ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Концепція інтегрованої звітності ґрунтується на поєднанні та узгодженні фінансової та нефінансової інформації в одну інтегровану бізнес-звітність, показники якої формують у процесі виявлення взаємозв'язків між двома зазначеними блоками інформації. Це дає змогу уникнути зайвих дублювань даних і водночас забезпечує розуміння тенденцій розвитку бізнесу та його стратегічних перспектив. Зasadничі принципи формування інтегрованої звітності містить Міжнародний стандарт з інтегрованої звітності, який передбачає розкриття у ній інформації про активи та діяльність підприємства, зокрема й щодо складових його капіталу.

Інформація про капітал, яку містить сучасна фінансова звітність підприємства, нерідко створює у її користувачів помилкове враження про його бізнес-ресурси через те, що ця інформація: по-перше є історичною, оскільки відбиває результати минулих подій; по-друге, вимірниками її є тільки фінансові показники; та, по-третє, неадекватно відображає обсяг нематеріального капіталу. Об'єктивне розкриття інформації про види капіталу, якими володіє і на які впливає підприємство у процесі комерційної діяльності, сприятиме зменшенню ймовірності маніпулювання інсайдерською інформацією, зниженню ризиків інвестування коштів, підвищенню ефективності відносин з діловими партнерами на ринку, стійкості бізнесу, а також зростанню конкурентоспроможності підприємства.

Згідно Міжнародного стандарту з інтегрованої звітності, капітал як запас вартості, який у процесі діяльності може збільшуватися, зменшуватися чи трансформуватися з одного виду в інший, може існувати в таких видах:

фінансовий – грошові кошти та їхні еквіваленти, інші види фінансових ресурсів, що їх використовують у процесі фінансової діяльності;

виробничий – будівлі, обладнання, об'єкти інфраструктури (дороги, мости, порти, водоочисні споруди, сміттепереробні заводи тощо);

інтелектуальний – інтелектуальна власність та «організаційний капітал» (знання, системи, процедури, протоколи);

людський – здатність розуміти, розробляти і реалізовувати стратегію підприємства; відповідність компетенцій працівників структурі управління

підприємством і спроможність їх підтримувати; підхід до управління ризиками та етичні цінності; лояльність і мотивація до вдосконалення процесів, товарів і послуг, включаючи здатність управляти і співпрацювати;

соціально-репутаційний – спільні норми і цінності та взірці поведінки; відносини та взаємозв'язки між основними зацікавленими сторонами, довіра і готовність співпрацювати, які підприємство розвиває, намагається побудувати і підтримувати разом із зовнішніми зацікавленими сторонами;

природний – повітря, вода, земля, корисні копалини, ліси; біологічна різноманітність і здоров'я екосистеми.

У стандарті також зазначено, що підприємство може виокремлювати інші, крім зазначених вище, види капіталу, деталізуючи та узагальнюючи дані, однак обов'язково у бізнес-звітності необхідно висвітлити інформацію про ті види капіталу, які підприємство використовує чи на які має вплив у процесі комерційної діяльності та які суттєво впливають на його спроможність створювати цінність. Дані про капітал повинні висвітлюватись у більшості з розділів з інтегрованої звітності, зокрема таких як: характеристика підприємства і зовнішнє середовище; бізнес-модель; ризики і можливості; стратегія та розподіл ресурсів.

На сьогодні підприємства найповніше розкривають інформацію про фінансовий стан та виробничий капіталі. Людський, інтелектуальний та соціально-репутаційний капіталі пов'язані з діяльністю людей, а природний – з середовищем, у якому функціонують усі інші види капіталів (див. рис. 1).

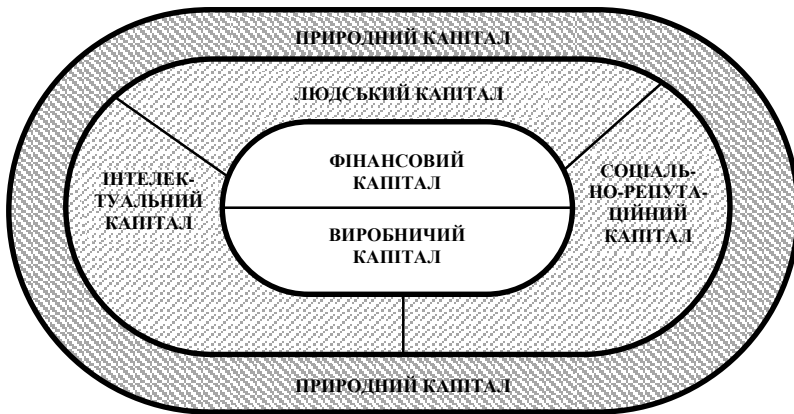

Рисунок 1. Види капіталів суб'єкта господарювання

З огляду на різноманітність видів капіталу та їхніх складових, а також особливості їх формування і функціонування на різних етапах розвитку

підприємства важливо, щоб інформація про капітал в інтегрованій звітності була представлена системно. Зокрема, доцільно виокремити дані про види капіталу: щодо фактичного складу та обсяги кожного капіталу; інформацію про результативність та ефективність капіталу в процесі створення цінності; дані про склад, обсяги та ризики використання капіталів. Формами представлення інформації можуть бути фінансова та нефінансова (якісна та кількісна інформація), а також коментарі.

Оцінювання ефективності формування і використання різних видів капіталу підприємства можна здійснювати як за окремими його видами, так і загалом по підприємству. Для оцінки ефективності використання окремих видів капіталу доцільно використовувати різні специфічні показники, які відображають їхню участь у формуванні вартості, зокрема такі як рентабельність, фондовіддача, продуктивність праці, матеріаломісткість, енергомісткість, кількість впроваджених інновацій, економію ресурсів на одиницю інвестованого капіталу та інші. Узагальнену ж оцінку економічної ефективності формування і функціонування кожного капіталу у процесі створення вартості необхідно проводити за результатами діяльності підприємства у довготерміновому періоді на основі розрахунку відношення дисконтованого обсягу економічної доданої вартості за певний час до дисконтованої суми коштів, інвестованих у формування капіталу.